

BEKLAG OVER BESLAG

Docent   Mr W. Römelingh
Datum   Vrijdag 16 november 2018
Plaats   Hotel Casa Amsterdam
Uren   3 Uren (= 3 Punten) PO Juridisch

Cursus voor advocaten over beslag in strafzaken. Bespreking van artikel 552a Sv en volgende. Teruggave aan een ander dan de beslagene. Bewaaring ten behoeve van de rechthebbende. Verkoop en vernietiging.

BEKLAG OVER BESLAG

Tekenen bij aankomst

Tekenen bij vertrek

Graag telefoon stil

Cursus van 15.00 tot 18.15 uur

Pauze van 16.30 tot 16.45 uur

BEKLAG OVER BESLAG

www.romelingh.com

College Cursus

| Aanmelden

| Annuleren

| Cursusaanbod

| Cursusmateriaal

www.romelingh.com/sheets/sheets-0186.pdf

BEKLAG OVER BESLAG

Handreiking beklag tegen beslag 552a Sv
www.rechtspraak.nl

Waar is mijn auto? Rapport 2016/075
www.nationaleombudsman.nl

TEKST & COMMENTAAR *Strafvordering*

BEKLAG OVER BESLAG

Strafvorderlijk beslag

Conservatoir beslag

Afstand en teruggave

Bewaring, vervreemding en vernietiging

Beslissing over beslag

Beklag tegen beslag

Beklag tegen verbeuren of onttrekken

Procedurele aspecten

EVRM en civiele aspecten

Toevoeging en/of vergoeding

Wie van de twee?

BEKLAG OVER BESLAG

- 134 Definitie inbeslagneming
  - 94 Strafvorderlijk beslag
  - 94a Conservatoir beslag
- 116 Afstand en teruggave
- 117 Bewaring, vervreemding en vernietiging

- 309 Beslaglijst

- 353 Beslissing over beslag in hoofdzaak

BEKLAG OVER BESLAG

552a Beklag tegen beslag

552b Beklag tegen verbeuren/onttrekken

---

591 Vergoeding bij nutteloze handeling

591a Vergoeding bij geen straf

BEKLAG OVER BESLAG

Begin beslag

Voorwerp onder zich nemen of houden ten behoeve van strafvordering (134 Sv)

Beslag gewoonlijk inbezitneming

BEKLAG OVER BESLAG

Einde beslag

Afstand voorwerp

Teruggave voorwerp

Vernietiging voorwerp

Uitbetaling waarde voorwerp

Bij vervreemding voorwerp gaat beslag rusten op verkregen opbrengst (117 lid 4 Sv)

BEKLAG OVER BESLAG

[ECLI:NL:HR:2014:964](#)

Motorkruiser met twistende eigenaren

Ene man doet aangifte diefstal

[Veiligstellen vaartuig door Gemeente Amsterdam
op verzoek Team Water van politie](#)

Andere man doet beklag

Van rechtbank, naar Hoge Raad, naar gerechtshof

BEKLAG OVER BESLAG

Gerechtshof:

Geen inbeslagneming door opsporingsambtenaar

Geen procesverbaal van inbeslagneming

Geen strafrechtelijk onderzoek

Veiligstellen door Gemeente Amsterdam kan inhoudelijk noch naar verschijningsvorm worden aangemerkt als inbeslagneming

Beklag niet ontvankelijk

BEKLAG OVER BESLAG

Hoge Raad:

Voor inbeslagname is niet vereist dat formaliteiten in acht zijn genomen

---

Wellicht anders indien gemeente op basis van eigen bevoegdheid vaarttuig had veiliggesteld

Geen procesverbaal inbeslagname

Geen beslaglijst

BEKLAG OVER BESLAG

[ECLI:NL:HR:2017:479](#)

Gangkast met kapstok

Jas van zoon met EUR 430 (van vader)

Jas van vader met EUR 600 (van vader)

[Voor antwoord op vraag of voorwerp in beslag is genomen, is niet doorslaggevend of dat voorwerp is vermeld op kennisgeving inbeslagname](#)

BEKLAG OVER BESLAG

Strafvorderlijk beslag (94 Sv)

Conservatoir beslag (94a Sv)

Wisselende benamingen

[ECLI:NL:RBROT:2012:BX5769](#)

Conservatoir beslag naast klassiek beslag

BEKLAG OVER BESLAG

Strafvorderlijk beslag (94 Sv) kan samengaan met conservatoir beslag (94a Sv)

[ECLI:NL:RBOVE:2015:184](#)

Beklag 94 Sv gegrond

Beklag 94a Sv ongegrond

BEKLAG OVER BESLAG

Handreiking Punt 1 pagina 3

Rechter mag niet in midden laten op welke grond beslag is gelegd en moet grondslag in beschikking gemotiveerd vaststellen

Ratio: grondslag bepaalt maatstaven beoordeling

BEKLAG OVER BESLAG

Goed of zaak?

Voorwerp!

[ECLI:NL:GHDHA:2017:2021](#)

Over artikel 3:2a BW

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Gronden strafvorderlijk beslag

Waarheidsvinding

Verbeurdverklaring (33 Sr)

Onttrekking (36b Sr)

Waarheidsvinding kan omvatten aantonen wederrechtelijk verkregen voordeel

---

Verschil tussen onttrekken en ontnemen

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

[ECLI:NL:RBMID:2008:BC6977](#)

Middelburg 23 november 2007

Scholierendemonstratie

Omroep Zeeland

Vordering afgifte opnamen

Advocaat neemt opnamen onder zich

Fictieve doorzoeking op kamer RC

RC wijst advocaat als bewaarder aan

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

552a Sv beklag tot opheffing beslag

Rechters:

Klager en beslagene aanwezig

Strafbare feiten van geringe ernst

Horen getuigen alternatief waarheidsvinding

Filmpjes op YouTube alternatief waarheidsvinding

Beklag gegrond

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Rechter toetste aan:

- proportionaliteit
- subsidiariteit

Aanwijzing Inbeslagneming (2014A006)

Aanwijzing wil bevorderen dat niet nodeloos beslag wordt gelegd en dat beslag zo spoedig mogelijk, op juridisch correcte wijze wordt afgewikkeld

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

[ECLI:NL:HR:2014:3104](#)

Verbeurdverklaring (33 Sr)

Verkeersongeval te Rotterdam

Auto onder beslag voor onderzoek toedracht

Onderzoek vindt dag later plaats

Auto blijft onder beslag daar valsheid in geschrifte zou zijn gepleegd tegenover verzekeraar door wisselen van bestuurder

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Rechtbank:

Beklag ongegrond want niet hoogst onwaarschijnlijk dat auto verbeurd wordt verklaard

Hoge Raad:

Onbegrijpelijk oordeel, omdat auto niet voor valsheid in geschrifte in beslag is genomen

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Advocaat-Generaal:

Voor valsheid in geschrifte is niet auto, maar formulier vatbaar voor strafvorderlijk beslag

Als iemand voor uitkering van Gemeente Amsterdam in strijd met waarheid verklaart in Amsterdam te wonen, dan is niet Amsterdam, maar formulier aanvraag voorwerp waarmee valsheid is begaan

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

[ECLI:NL:HR:2005:AR7626](#)

Onttrekking van geld niet mogelijk

Ongeacht herkomst

Ongeacht bestemming

Ongeacht wie geld toebehoort

Voorwerpen van zodanige aard dat ongecontroleerd bezit daarvan in strijd is met wet of algemeen belang

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

[ECLI:NL:RBDHA:2015:14969](#) (Mr Krans)

Politie ziet Audi A3 rijden

Bestuurder gedraagt zich verdacht

Noemt bij eerste contact naam broer

EUR 30.090 in kofferbak onder reservewiel

Witwassen?

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Vrijspraak voor witwassen

Legale inkomsten ontoereikend

Verdachte houdt zich afzijdig van geld

Auto komt voor bij drugsrunner activiteiten

Geen verbeurdverklaring mogelijk

Bewaring voor rechthebbende ongewenst

Onttrekking geld ondanks uitspraak Hoge Raad

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Maatstaven 94 Sv beklag

Verzet waarheidsvinding zich wel/niet tegen voortzetten beslag?

Is wel/niet hoogst onwaarschijnlijk dat

- verbeurdverklaring
- onttrekking

wordt bevolen?

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Handreiking Punt 5.2.1 pagina 12

Meent Openbaar Ministerie dat belang strafvordering zich niet tegen teruggave verzet, dan behoort rechter dit oordeel te volgen...

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

[ECLI:NL:HR:2003:AL8421](#)

Omgeving Drachten-Leek

Zendapparatuur, klager en beslagene

Officier: apparatuur kan terug naar klager dan wel beslagene, "wie van de twee" maakt mij niet uit

Rechter: geen verstandig idee, gezien eerdere veroordelingen voor illegaal uitzenden

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Hoge Raad: vernietiging ongegrondverklaring met verwijzing naar Gerechtshof Leeuwarden

Ratio: officier kan buiten rechter om tot teruggave besluiten (artikel 116 lid 1 Sv)

Voor rechter resteerde (in deze zaak) alleen oordeel over "wie van de twee"

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Handreiking Punt 5.2.1 pagina 12 (vervolg)

Beklag gegrond en teruggave aan klager wordt gelast, tenzij ander dan klager rechthebbende is en ander bekend is

---

[ECLI:NL:HR:2017:479](#)

Jas van zoon met EUR 430 (van vader)

Jas van vader met EUR 600 (van vader)

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Meent Openbaar Ministerie dat belang strafvordering zich wel tegen teruggave verzet, dan behoort rechter oordeel te geven

Wat is aard en duur onderzoek?

Proportionaliteit en met name subsidiariteit

Waarschijnlijkheid verbeuren dan wel onttrekken

Mogelijk civielrechtelijke aspecten (3:86 lid 3 BW)

Handreiking Punt 5 pagina 13

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Eenzijds: niet op hoofdzaak vooruitlopen

[ECLI:NL:HR:2016:384](#)

Vertrekhal Eindhoven Airport
EUR 7.900 in broekzak

Van 2010 tot medio 2013 bijstandsuitkering
Nadien geen bekende bron van inkomen

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Rechtbank acht verhaal van klager vooralsnog niet volstrekt ongeloofwaardig

Rechtbank acht hoogst onwaarschijnlijk dat strafrechter geldbedrag verbeurd zal verklaren

Hoge Raad vindt dat rechtbank voorbij gaat aan summiere en voorlopige karakter beklagprocedure

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Anderzijds: gemotiveerd oordeel geven

[ECLI:NL:HR:2010:BO7233](#)

EUR 60.000

Niet hoogst onwaarschijnlijk dat strafrechter verbeurdverklaring of onttrekking zal bevelen

Gezien wisselende en niet met elkaar overeenkomende verklaringen van klager en reisgenote

STRAFVORDERLIJK BESLAG (94 SV)

Beklag niet ontvankelijk

Beklag ongegrond

Beklag gegrond

In beklagzaak kan geen bewaring ten behoeve van rechthebbende worden bevolen (552a Sv)

In hoofdzaak kan wel bewaring ten behoeve van rechthebbende worden bevolen (353 Sv)

CONSERVATOIR BESLAG (94A SV)

Gronden conservatoir beslag

Geldboete (23 Sr)

Ontneming (36e Sr)

Schadevergoeding (36f Sr)

Machtiging rechter-commissaris (103 Sv)

Geldboete 5de categorie (23 en 36e Sr)

Geldboete 4de categorie (36f Sr)

CONSERVATOIR BESLAG (94A SV)

Feit

Categorie

Diefstal	4de
Diefstal met braak	4de
Diefstal met geweld	5de
Opzetheling	5de
Schuldheiling	5de
Witwassen	5de
Opiumwet	5de

CONSERVATOIR BESLAG (94A SV)

Maatstaven 94a Sv beklag

Behoort voorwerp aan verdachte of derde toe?

Is wel/niet hoogst onwaarschijnlijk dat

- geldboete
  - ontneming
  - schadevergoeding
- wordt opgelegd?

CONSERVATOIR BESLAG (94A SV)

[ECLI:NL:RBROE:2007:BB2574](#)

Conservatoir beslag op leaseauto

Geen schijnconstructie

Ssang Yong Rodius

Beklag gegrond

Bij schijnconstructie zogenaamd anderbeslag

CONSERVATOIR BESLAG (94A SV)

Koop op afbetaling

Huurkoop

Kentekenbewijs is geen eigendomsbewijs

Levering onder eigendomsvoorbehoud

Leasemaatschappij belanghebbende?

Oproepen leasemaatschappij!

CONSERVATOIR BESLAG (94A SV)

[ECLI:NL:RBOVE:2014:5433 \(Mr Hendriks\)](#)

94 Sv beslag op Audi A3

Bij vondst 140 hennepplanten

Tijdens behandeling klaagschrift 94 Sv beslag
voornemen 94a Sv beslag gemeld

94a Sv beslag vereist in deze zaak geldboete van
5de categorie (meer dan EUR 20.750)

CONSERVATOIR BESLAG (94A SV)

Rechter stelt vast dat geen sprake is van grote hoeveelheid, zodat oplegging van geldboete van 5de categorie hoogst onwaarschijnlijk is

Rechter stelt vast dat auto niet vatbaar is voor verbeurdverklaring

Beklag gegrond
Last tot teruggave

CONSERVATOIR BESLAG (94A SV)

[ECLI:NL:RBOVE:2014:5691](#) (Mr Hendriks)

94a Sv beslag op zelfde Audi A3

Geen uitvoering last tot teruggave

Na 94 Sv beslag is 94a Sv beslag gelegd

Op zichzelf mogelijk, want met ontneming kan veel geld gemoeid zijn

Echter...

CONSERVATOIR BESLAG (94A SV)

Van tweeën een, officier van justitie:

- 1 geeft uitvoering aan last tot teruggave
- 2 behoudt zich rechten voor en gaat in cassatie

Beklag gegrond, wegens strijd beginselen behoorlijke procesorde

---

[ECLI:NL:HR:2015:2786](#)

Officier van justitie in cassatie

CONSERVATOIR BESLAG (94A SV)

[ECLI:NL:HR:2015:899](#)

Conservatoir beslag op woning

Woning met hypotheek

Taxatie woning

Aflossing hypotheek

Overwaarde naar geblokkeerde rekening

Nee, want koper niet van onbesproken gedrag

Voortzetting beslag in strijd met subsidiariteit

CONSERVATOIR BESLAG (94A SV)

Teruggave onder zekerheidstelling

Artikel 118a Sv

Geschreven voor officier van justitie

Artikel 353 lid 4 Sv

Geschreven voor rechter

AFSTAND EN TERUGGAVE

[ECLI:NL:HR:2007:BA2162](#)

Twee Siberische husky's

Als u geen afstand doet worden honden "afgespoten" want honden hebben bloed geproefd

Als u wel afstand doet worden honden in leven gelaten en ondergebracht in speciale kennel

Handtekening onder afstandsverklaring
Toevoeging "onder dwang"

AFSTAND EN TERUGGAVE

Rechtbank:

Beklag niet ontvankelijk want door afstand geen sprake meer van beslag

Geldige afstand, want geen sprake van ongeoorloofde druk

AFSTAND EN TERUGGAVE

Advocaat-Generaal:

Beslag vereist geen afstand (en honden waren ook geschikt voor bewaring in speciale kennel)

Wet biedt geen keuze tussen afstand rechtsmiddel met behoud voorwerp of aanwenden rechtsmiddel met vernietiging voorwerp

Nu wet niet in keuze voorziet onbegrijpelijk oordeel dat geen sprake is van ongeoorloofde druk

AFSTAND EN TERUGGAVE

Hoge Raad:

Geen onjuiste rechtsopvatting en oordeel verder
verweven met waarderingen van feitelijke aard

AFSTAND EN TERUGGAVE

[ECLI:NL:HR:2012:BW7365](#)

Afstand bromfiets door 17-jarige
Vervalst motornummer
Afstand en sepot

Hoge Raad:

Uit klaagschrift noch procesverbaal zitting blijkt van
beroep op handelingsonbekwaamheid

AFSTAND EN TERUGGAVE

Rechtbank kennelijk van oordeel dat afstand rechtshandeling is die volgens maatschappelijk verkeer gebruikelijk is voor minderjarige

Minderjarige mag zelf rechtshandelingen verrichten
Vertegenwoordiger mag handelingen vernietigen
(of rechtshandelingen bekrachtigen)

Handelingsonbekwaamheid
Handelingsonbevoegdheid

AFSTAND EN TERUGGAVE

Afstand vereist schriftelijke vorm (116 lid 2 Sv)

Ondubbelzinnig

Desbewust

Vrijwillig

Niet huwen

Niet stemmen

Niet roken en drinken

AFSTAND EN TERUGGAVE

Officier van justitie geeft terug aan:

Beslagene

Einde beslag

Beklag niet ontvankelijk

Ander dan beslagene

Niet zonder meer einde beslag

Beklag niet zonder meer niet ontvankelijk

Beslissing laat ieders rechten ten aanzien van voorwerpen onverlet (116 lid 6 Sv)

AFSTAND EN TERUGGAVE

Procedure 116 Sv is wel correct gevolgd

Kennisgeving aan beslagene

Twee weken voor beklag

Wie van de twee?

Ingeval beslagene twee weken ongebruikt laat, dan is beslagene niet ontvankelijk, zelfs als officier van justitie nog geen uitvoering heeft gegeven aan teruggave aan ander dan beslagene

AFSTAND EN TERUGGAVE

Procedure 116 Sv is niet correct gevolgd

Beslagene in beginsel ontvankelijk

Zelfs bij vernietiging voorwerp

Wie van de twee?

Ingeval procedure 116 Sv niet correct is gevolgd, dan heeft beklag rechtskarakter van nog niet uitgevoerd voornemen van officier van justitie om voorwerp terug te geven aan ander dan beslagene

Handreiking Punt 3.6 pagina 8

AFSTAND EN TERUGGAVE

[ECLI:NL:HR:2011:BP0455](#)

KLM-pas en Schiphol-pas

Hoge Raad geeft advocaat-generaal herkansing

[ECLI:NL:HR:2011:BQ3661](#)

Inmiddels vervangende KLM-pas

AFSTAND EN TERUGGAVE

Hierbij deel ik u mede dat ik van plan ben om ten aanzien van onderstaande voorwerp(en)...

Motor merk BMW type R1200

Beslissing(en):

Teruggave aan de rechthebbende

In verband hiermee stel ik u in kennis van de u toekomende bevoegdheden op grond van...

BEWARING VERVREEMDING VERNIETIGING

[ECLI:NL:HR:1999:AB7949](#) en NJ 1999, 416

Belanghebbende kan zich tegen machtiging tot vervreemding niet verzetten door beklag

Wetgever heeft er voor gekozen om vervreemding niet vooraf te laten toetsen door rechter

Officier van justitie machtigt bewaarder

BEWARING VERVREEMDING VERNIETIGING

BIV (Besluit Inbeslaggenomen Voorwerpen)

Koninklijke Nederlandse Munt (muntgeld)

Nederlandsche Bank (bankbiljetten)

Koninklijke Marechaussee (paspoorten)

Dienst Wegverkeer (rijbewijzen)

Nationale Politie (wapens)

Domeinen Roerende Zaken

Minister van Landbouw (dieren)

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

BEWARING VERVREEMDING VERNIETIGING

[ECLI:NL:RBDHA:2013:12149](#)

Reuzentoerako's naar Avifauna

[ECLI:NL:RBDHA:2016:1154](#)

Veilinghuis vordert bewaarloon

$2 \times \text{EUR } 20 \times 365 = \text{EUR } 14.600$

[ECLI:NL:RBSGR:2009:BJ3068](#)

Uitblijven teruggave hond door cassatieberoep

Gebod hond kort aan te lijnen en te muilkorven

BEWARING VERVREEMDING VERNIETIGING

Ombudsman

www.nationaleombudsman.nl

Uiteenlopende en herkenbare treffers

Rapport van 24 augustus 2016 (2016/075)

Brief van 22 mei 2017 (2015.11288)

BEWARING VERVREEMDING VERNIETIGING

Vaker KVI

Politie belt na

Officier belt ook na

Beslagloket

088-1524200

info@beslagloket.nl

conservatoir-beslag@om.nl

BEWARING VERVREEMDING VERNIETIGING

[ECLI:NL:HR:2015:1813](#)

552a Sv beklag (door partner van verdachte) tegen voortduren beslag

[Advocaat-Generaal Knigge pakt telefoon en belt met Dienst Domeinen](#)

Piaggio Fly is reeds vernietigd
BMW 523i is reeds vervreemd

BEWARING VERVREEMDING VERNIETIGING

Beklag Piaggio Fly niet ontvankelijk,
want door vernietiging einde beslag

Beklag BMW 523i wel ontvankelijk,
want beslag rust op verkregen opbrengst

Bromfiets is omgekat

Partner heeft zonder rijbewijs in auto gereden

BEWARING VERVREEMDING VERNIETIGING

[ECLI:NL:HR:2012:BY2813](#)

552b Sv beklag (door vader van vrijgesproken verdachte) tot teruggave of schadeloosstelling

Rechtbank:

- Jaguar Roadstar (1972) vernietigd
- Porsche Cabrio (1961) eveneens vernietigd

Beklag niet ontvankelijk

BEWARING VERVREEMDING VERNIETIGING

Hoge Raad:

Rechtbank heeft miskend dat voor 552b Sv beklag niet van belang is of voorwerpen vernietigd zijn

552a draait om beslag

552b draait om verbeuren/onttrekken

BESLISSING OVER BESLAG

353 Sv

Bij einduitspraak neemt rechter beslissing over op voet van 94 Sv inbeslaggenomen voorwerpen

Beslissing laat ieders rechten ten aanzien van voorwerpen onverlet

---

Er is geen beslaglijst
Wel 94 Sv, maar niet 94a Sv

BESLISSING OVER BESLAG

[ECLI:NL:HR:2013:14](#)

Ingeval in hoofdzaak geen beslissing op beslag is genomen, hoeft verzuim geen gevolg te hebben

Belanghebbende kan namelijk ex 552a Sv zich beklagen bij rechtbank of gerechtshof

Rechtbank > raadkamer rechtbank

Gerechtshof > raadkamer gerechtshof

BESLISSING OVER BESLAG

[ECLI:NL:HR:2012:BV3442](#)

Wanneer geen beslissing over inbeslaggenomen voorwerpen wordt genomen, kan klager ook na uitspraak in hoofdzaak alsnog als rechthebbende worden aangemerkt

Immers, ieders rechten onverlet

BESLISSING OVER BESLAG

[ECLI:NL:HR:2011:BQ3667](#)

Ingeval bewaring ten behoeve van rechthebbende is gelast, is beslag nog niet geëindigd. Gewezen verdachte (die stelt rechthebbende te zijn), is derhalve ontvankelijk in beklag.

Immers, ieders rechten onverlet

BEKLAG TEGEN BESLAG

552a Sv beklag

Voor verdachten en niet-verdachten

Vereist

Beslag

Schriftelijk klaagschrift

Stelling dat klager rechthebbende is

Klager die stelt dat ander rechthebbende zou zijn,
is niet ontvankelijk

BEKLAG TEGEN BESLAG

[ECLI:NL:RBAMS:2018:5294](#)

La Souris City mag terug

[ECLI:NL:RBDHA:2015:223](#)

Paspoort mag niet terug

[ECLI:NL:RBROT:2018:4754](#)

Hennepplanten mogen niet terug

BEKLAG TEGEN VERBEUREN/ONTTREKKEN

552b Sv beklag

Alleen voor niet-verdachten

Vereist

Verbeurdverklaring of onttrekking

Schriftelijk klaagschrift

Stelling dat klager rechthebbende is

Klager die stelt dat ander rechthebbende zou zijn,
is niet ontvankelijk

BEKLAG TEGEN VERBEUREN/ONTTREKKEN

[ECLI:NL:RBBRE:2007:AZ6820](#)

Vader wenst teruggave door zoon gebruikte auto

VW Golf

Vader niet bekend dat zoon bij plegen strafbare feiten gebruik zou maken van zijn auto

Beklag gegrond

BEKLAG TEGEN VERBEUREN/ONTTREKKEN

[ECLI:NL:RBROT:2012:BV1124](#)

Geld van broer in kluis van veroordeelde

EUR 2.370

Onder bed verdachte

Broer geen sleutel van kluis

Zogenaamde patiëntensticker verdachte

Beklag ongegrond

BEKLAG TEGEN VERBEUREN/ONTTREKKEN

[ECLI:NL:HR:2001:AB1599](#)

552a Sv of 552b Sv?

Inhoud klaagschrift bepalend

BEKLAG TEGEN VERBEUREN/ONTTREKKEN

[ECLI:NL:RBBRE:2006:AV0115](#)

Namaak Rolex en 552f Sv

Beklag ingeval van afzonderlijke beschikking tot onttrekking

Geen onttrekking, want ongecontroleerd bezit geen gevaar voor maatschappij

Echter, Rolex wordt als rechthebbende van namaak Rolex aangemerkt

PROCEDURELE ASPECTEN

Beslag is dwangmiddel dat vaak wel, maar niet altijd uitgeoefend mag worden

Onrechtmatige inbeslagneming levert niet zonder meer gegrondverklaring beklag op

Zogenaamd belangenschadecriterium lijkt ook hier zijn intrede te hebben gedaan

Handreiking Punt 4 pagina 11

PROCEDURELE ASPECTEN

[ECLI:NL:HR:2005:AU3292](#)

Burger fouilleert verdachte (95 en 56 Sv)

[ECLI:NL:HR:2013:955](#)

Klein stukje oplichten rok (95 en 56 Sv)

Mogelijk uitsluiting van bewijs,
maar geen zaak voor beklagrecht

PROCEDURELE ASPECTEN

Bevoegde rechter

Geen vervolging

Ingestelde vervolging

Hoofdzaak bij rechtbank

Hoofdzaak bij gerechtshof

Geen hoger beroep, maar wel cassatie

PROCEDURELE ASPECTEN

[ECLI:NL:HR:2010:BL2823](#)

Overzichtsarrest

Klager door Gerechtshof Amsterdam vrijgesproken van bevrijding gedetineerde uit PI Haarlem

Bewaring ten behoeve van rechthebbende van alle inbeslaggenomen voorwerpen

Met uitzondering van busje traangas

PROCEDURELE ASPECTEN

Rechtbank Haarlem stuurt klaagschrift door naar
Gerechtshof Amsterdam

In klaagschrift worden genoemd:

Nederlandse identiteitskaart

Turks paspoort

Tijdens zitting worden toegevoegd:

Paar pasfoto's

EUR 2.500

PROCEDURELE ASPECTEN

Klaagschrift gegrond ten aanzien van:

Nederlandse identiteitskaart

Turks paspoort

Paar pasfoto's

Klaagschrift ongegrond ten aanzien van:

EUR 2.500

Klager stelt beroep in cassatie in

Cassatie wordt verworpen

PROCEDURELE ASPECTEN

552a en 552b Sv kennen niet mogelijkheid verzoek tot teruggave mondeling te doen

Ratio: er kunnen belanghebbenden zijn, die door griffier behoren te worden opgeroepen

Gerechtshof had beklag niet ongegrond, maar niet ontvankelijk moeten verklaren

Ten aanzien van pasfoto's en EUR 2.500

PROCEDURELE ASPECTEN

Advocaat heeft gewoonlijk geen belang bij andere belanghebbenden dan cliënt en heeft daar gewoonlijk ook geen gegevens van

Beslissing laat ieders rechten ten aanzien van voorwerpen onverlet

Officier van justitie deelt voorzitter van gerecht mede wie naar zijn oordeel als rechthebbende (dus belanghebbende) kan gelden (552ca Sv)

PROCEDURELE ASPECTEN

Handreiking Punt 3 pagina 8

Degene onder wie beslag is gelegd

Degene die stelt eigenaar te zijn

Aangever/slachtoffer

Degene met zakelijk recht

Directeur rechtspersoon

Faillissementscurator

Iemand met persoonlijk recht?

PROCEDURELE ASPECTEN

[ECLI:NL:HR:2013:CA3305](#)

Beslag op auto en/of kentekenbewijs om te voorkomen dat auto wordt verdonkeremaand

Dealer > Koop > Financier

Financier > Huurkoop of lease > Klager

Rechtbank: klager niet ontvankelijk, want klager heeft geen zakelijk recht op auto

PROCEDURELE ASPECTEN

Advocaat-Generaal:

Als lessee vanwege beslag niet langer aan zijn betalingsverplichtingen zou voldoen, verliest hij zijn aanspraak op auto

Als lessee wel blijft doorbetalen, zal leasemaatschappij weinig reden hebben om over inbeslag-neming te klagen

Lessee heeft belang en recht
Economische eigenaar

PROCEDURELE ASPECTEN

[ECLI:NL:HR:2012:BT8915](#)

Grille van Chevrolet

Geachte heer of mevrouw,

Op 08 juni 2010 om 09.30 uur zal bijgevoegd klaagschrift worden behandeld.

Voor zover u geen afstand heeft gedaan, kunt u ook een klaagschrift indienen.

Met vriendelijke groet,

PROCEDURELE ASPECTEN

Hoge Raad:

Kennisgeving vermeld niet dat belanghebbende op zitting gelegenheid krijgt om zijn standpunt mondeling te berde te brengen

Handreiking Achtergrond pagina 25

PROCEDURELE ASPECTEN

[ECLI:NL:HR:2016:564](#)

Kennisgeving van 7 januari 2015

Voor behandeling op 9 januari 2015

[ECLI:NL:HR:2018:948](#)

Oproep raadsman naar verkeerd adres

Geen geldige behandeling klaagschrift

Artikel 48 Sv

PROCEDURELE ASPECTEN

[ECLI:NL:HR:2018:319](#)

Is klaagschrift dat 22 jaar na beslag is ingediend
"zo spoedig mogelijk" ingediend?

Termijn

[Twee jaar na inbeslagname \(552a lid 4 Sv\)](#)

[Drie maanden na einde zaak \(552a lid 3 Sv\)](#)

PROCEDURELE ASPECTEN

[ECLI:NL:GHARL:2013:CA1419](#)

Niet tijdig ingediend verzoek vergoeding kosten
raadsman in beklagprocedure

Zoon van klagers verdachte

Bij doorzoeking van woning van klagers EUR 9.500
inbeslaggenomen

PROCEDURELE ASPECTEN

Klaagschrift ongegrond verklaard 7 november 2011

Zoon vrijgesproken 22 augustus 2012 (met terug-gave van EUR 9.500)

Klagers dienen binnen drie maanden na 22 augustus 2012 verzoek tot vergoeding kosten in

Raadkamer gerechtshof:

Drie maanden termijn loopt vanaf 7 november 2011 (en niet vanaf 22 augustus 2012)

PROCEDURELE ASPECTEN

[ECLI:NL:HR:2009:BG2191](#)

Onder einde zaak dient te worden verstaan onherroepelijk worden beslissing op ex artikel 552a Sv ingediende klaagschrift

PROCEDURELE ASPECTEN

[ECLI:NL:HR:2009:BH1478](#)

Herhaald beklag door belanghebbende

Is mogelijk

[ECLI:NL:HR:2017:122](#)

Wel nieuwe feiten en omstandigheden vereist

PROCEDURELE ASPECTEN

[ECLI:NL:RBAMS:2012:8975](#)

Herhaald beslag door officier van justitie

Is eveneens mogelijk

[ECLI:NL:HR:2017:880](#)

In casu misbruik procesrecht (en dus onrechtmatig)

PROCEDURELE ASPECTEN

[ECLI:NL:GHAMS:2016:4150](#) en [4151](#)

Ontnemingsvordering EUR 1.650.000

Waarheidsvinding kan omvatten aantonen wederrechtelijk verkregen voordeel

Acht plastic tassen met administratie in beslag genomen

Geen (nauwkeurige) KVI

Geen nadere opgave

PROCEDURELE ASPECTEN

Vormverzuim vooronderzoek (359a Sv)

Bewijsuitsluiting

Strafvermindering

Niet ontvankelijkheid

Laat vormverzuim vooronderzoek zich herstellen?

Blijkt rechtsgevolg schending uit wet?

Aard geschonden voorschrift?

Sprake van na- of voordeel?

Structurele schending?

PROCEDURELE ASPECTEN

Niet volgens regels geadministreerd en bewaard
Administratie is verdwenen/verloren gegaan

Rechter kan niet meer controleren en toetsen
Verdachte kan zich niet meer verweren

Werkwijze/schending lijkt structureel te zijn
Gezien rapport ombudsman (2016/075)

Niet ontvankelijkheid

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

[ECLI:NL:HR:1986:AB8453](#) en NJ 1987, 174

Artikel 6 EVRM niet van toepassing op beklagprocedure, omdat in beklagprocedure geen rechten of verplichtingen van burgerrechtelijke aard worden vastgesteld. Beslag is slechts tijdelijke beperking van beschikkingsrecht.

Handreiking Achtergrond pagina 25

EVRM EN CIVIELE RECHTER

TEKST & COMMENTAAR *Strafvordering*

Het is de vraag of dit standpunt juist is, aangezien wordt beslist aan wie het voorwerp toebehoort en zal worden teruggegeven.

Artikel 552a Sv - Aantekening 19
Pagina 2282 (12de druk)

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

Eenzijds strafrechter die beklagprocedure aanmerkt als summier procedure

Anderzijds civiele rechter die spreekt over met voldoende waarborgen omklede rechtsgang

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

[ECLI:NL:RBDHA:2015:6079](#)

Er staat andere met voldoende waarborgen omklede rechtsgang open

[ECLI:NL:RBSGR:2011:BR1914](#)

Zeer uitzonderlijke spoedeisende situatie bij verhuurde auto

Kort gedingen

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

[ECLI:NL:HR:2012:BW3780](#)

Beslag en artikel 1 Eerste Protocol EVRM

Staat heeft recht om wetten toe te passen om gebruik van eigendom te reguleren en zo in overeenstemming te brengen met algemeen belang

~~Artikel 17 Handvest Grondrechten EU~~

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

Last tot teruggave

Regel: officier van justitie geeft last tot teruggave

Uitzondering: rechter geeft last tot teruggave

Last tot teruggave is tot bewaarder gericht

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

353 Sv

Beslissing over inbeslaggenomen voorwerpen:

- last tot teruggave aan beslagene
- last tot teruggave aan rechthebbende
- bewaring ten behoeve van rechthebbende

525a Sv gegrond, dan last tot teruggave

525b Sv gegrond, dan herroeping

Last tot bewaarder gericht

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

119 lid 2 Sv

Ingeval bewaarder niet aan last kan voldoen, dan gaat bewaarder over tot uitbetaling van prijs dat voorwerp bij verkoop zou hebben opgebracht

Wanneer beslagene meent dat geen redelijke prijs wordt geboden, dan staat civiele procedure voor aanvullende vergoeding open

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

[ECLI:NL:RBSGR:2010:BN3045](#)

Alphen aan den Rijn

Dobermann Pincher bijt kat dood

Hoofdagent belt met Openbaar Ministerie

Machtiging euthanaseren inbeslaggenomen hond

Machtiging tot vernietiging (117 Sv)

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

Politierechter Den Haag (straf)

Overtreding Algemene Plaatselijke Verordening
Wegens onvoldoende zorg voor gevaarlijk dier
Verbeurdverklaring (geëuthanaseerde) hond

Gerechtshof Den Haag (straf)

Vrijspraak, van onvoldoende zorg niet gebleken
Ernstiger is onzorgvuldige vernietiging
Geen feit dat valt onder 67 Sv

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

In andere regelingen zijn alleen Pittbullterriers en daarop gelijkende honden genoemd. Dit betref Dobermann Pincher.

Last tot teruggave (geëuthanaseerde) hond

Bewaarder biedt EUR 1.400

Eigenaar eist EUR 30.000

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

Artikel 119 lid 2 Sv tevens artikel 591a Sv verzoek

119 lid 2 Sv verzoek niet ontvankelijk

591a Sv verzoek wel ontvankelijk

Bewaarder betaalt EUR 1.000 voorschot

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

Civiele vordering bij Rechtbank Den Haag

Dagvaarding Staat voor Politie Hollands Midden

Dagvaarding Staat voor Openbaar Ministerie

Nationale Politie heeft eigen rechtspersoonlijkheid!

Uiteenlopende stellingen over waarde hond

DKT examen (Dobbermann Karakter Test)

VZH examen (Verkeer Zekere Hond)

Dekgelden

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

Rechtbank:

Staat moet aan eiser (nog) EUR 400 betalen

Eiser wordt als grotendeels in ongelijk gestelde partij in proceskosten veroordeeld

Welke worden begroot op EUR 2.700

Mr H.F.M. Hofhuis

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

Karl Friedrich Louis Dobermann (1834-1894)

Duitse deurwaarder

Fokte hond om hem te beschermen tegen nalatige belastingbetalers met grommende honden

Wikipedia

[ECLI:NL:RBDHA:2017:16464](#)

Risico-assessment

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

[ECLI:NL:HR:2011:BP9413](#)

Noppes II

Officier: geen bezwaar tegen opheffen beslag,
maar schip aan ander teruggegeven

Rechtbank: beklag gegrond,
maar last tot teruggave niet ontvankelijk

EVRM EN CIVIELE ASPECTEN

Artikel 552a lid 9 Sv

Acht gerecht beklag gegrond, dan geeft gerecht daarmee overeenkomende last (ook ingeval voorwerp aan ander is teruggegeven)

Artikel 119 lid 4 Sv

Ingeval officier voorwerp aan ander dan beslagene teruggeeft, dan krijgt ander voorwerp in bewaring (en mag voorwerp gebruiken)

BIJZONDERE BESLAGEN

[ECLI:NL:GHARL:2015:2954](#)

Beslag en artikel 8 EVRM

Smartphone verschaft niet alleen informatie over verkeersgegevens, maar ook inhoud van communicatie en privégegevens van gebruiker

Anno 2015 kan 94 Sv niet meer worden aangemerkt als een wettelijk voorschrift dat toereikende bevoegdheid geeft

BIJZONDERE BESLAGEN

[ECLI:NL:HR:2017:584](#)

[ECLI:NL:HR:2017:588](#)

[ECLI:NL:HR:2017:592](#)

Hele zaak draait om WhatsApp-gesprekken

BIJZONDERE BESLAGEN

Enerzijds

Van klassieke computer die in beslag is genomen, mogen bestanden worden uitgelezen

Anderzijds

Voor aftappen van telefoon geldt bijzondere procedure, maar voor uitlezen telefoon niet

Voor verkeersgegevens van telefoon geldt bijzondere procedure, maar voor uitlezen telefoon niet

BIJZONDERE BESLAGEN

Naam

Adres

Telefoon

Mijn telefoon = Mijn privacy

Batterij uit telefoon

Telefoon thuislaten

Wachtwoord op telefoon

Geen herkenning vingerafdruk

BIJZONDERE BESLAGEN

[ECLI:NL:HR:2018:553](#)

Camerabeelden wachtruimte ziekenhuis
Arrondissement Zeeland-West-Brabant

Vallen onder afgeleid verschoningsrecht arts
Zelfs indien wachtruimte vrij toegankelijk is

BIJZONDERE BESLAGEN

Inbeslagneming
Dwangmiddel

Vrijwillige afgifte gegevens
Plicht tot vordering gegevens (126nc Sv)

Regeling vorderen van gegevens is ontworpen als gesloten stelsel. Geen ruimte om vrijwillige medewerking te vragen wanneer gegevens gevorderd kunnen worden.

BIJZONDERE BESLAGEN

[ECLI:NL:HR:2007:AZ4755](#)

Invordering rijbewijs ex 164 WVV

Officier van justitie moet binnen tien dagen beslissen en anders rijbewijs teruggeven

Geen beslissing binnen tien dagen

Geen teruggave na beslissing tot teruggave

BIJZONDERE BESLAGEN

[ECLI:NL:RBLIM:2016:2919](#)

Klaagschrift ex 164 WVW

Volgt beklag ex 552a Sv

Alleenstaande moeder met vier kinderen

Zelfstandig ondernemer in uitvaartzorg

$770 \mu\text{g/l} = 1,75\text{‰} = 7 \text{ glazen}$

Ernstig gehinderd in uitoefening bedrijf en zorg
voor jonge kinderen

BIJZONDERE BESLAGEN

Ernstig rekening houden met mogelijkheid dat

Geen rijontzegging wordt opgelegd

Geen rijontzegging langer dan inhouding

Geen onderzoek ter zitting binnen zes maanden

Bij gegronde verklaring mogelijk vergoeding

164 lid 9 WvW

591(a) Sv

BIJZONDERE BESLAGEN

Teruggave leidt tot doorsturen naar CBR
Bij OBM aftrek tijd rijbewijs onder justitie

Minder dan $785 \mu\text{g/l} = 1,8\text{‰} = 7$ glazen
Dien klaagschrift zo snel mogelijk in

Meer dan $785 \mu\text{g/l} = 1,8\text{‰} = 7$ glazen
Wacht op teruggave door CBR

BIJZONDERE BESLAGEN

[ECLI:NL:RBAMS:2018:5304](#)

Buitengebruikstelling voertuig

[ECLI:NL:PHR:2018:1202](#)

[ECLI:NL:PHR:2018:1203](#)

Insluitingsfouillering

TOEVOEGING EN/OF VERGOEDING

Weinig cliënten die advocaat kunnen betalen
Toevoeging via Raad voor Rechtsbijstand

Z120 Weigering Teruggave Beslagname
4 punten = EUR 420

Eigen bijdrage tenminste EUR 140
Belang tenminste EUR 500

TOEVOEGING EN/OF VERGOEDING

Auto

Bromfiets

Hennepplanten

~~Fiets~~

~~Geldbedrag~~

~~Smartphone~~

Huisdier (bij dreigen met inslapen)

TOEVOEGING EN/OF VERGOEDING

Nihilstelling eigen bijdrage

Artikel 28 Bvr

Klaagschrift dat leidt tot teruggave

Webformulier

Gegrondverklaring beklagprocedure

Verskil tussen gegrondverklaring en niet ontvan-
kelijkheid (wegens teruggave)

TOEVOEGING EN/OF VERGOEDING

[ECLI:NL:RBLIM:2014:764](#)

Auto onder beslag
Klaagschrift gegrond

Kosten raadsman EUR 2.225
Circa 10 uur tegen EUR 180 ex BTW

EUR 2.225 + EUR 280 = EUR 2.505

EUR 2.225 + EUR 550 = EUR 2.775

TOEVOEGING EN/OF VERGOEDING

Rechtbank:

Beklagzaken zijn eenvoudig van aard

Beklagzaken volgen vast stramien

Reden voor forfaitaire bedragen

EUR 550 voor 552a Sv procedure

EUR 280 voor 591a Sv procedure

Echter, omwille van proceseconomie moet voortaan 591a Sv verzoek gelijktijdig met 552a Sv beklag worden ingediend

TOEVOEGING EN/OF VERGOEDING

Werken met forfaitaire bedragen heeft zo zijn voordelen en vanzelfsprekend nadelen

Fiets, geldbedrag en smartphone

Aansprakelijkheid bij waardevolle voorwerpen

[ECLI:NL:RBDHA:2015:6612](#)

TOEVOEGING EN/OF VERGOEDING

Beklag in praktijk

Ga naar politiebureau

Wat is waarde voorwerp?

Heb je betaal- of eigendomsbewijs?

Wie is daadwerkelijk rechthebbende?

Heb je parketnummer of anders PL-nummer?

KLAAGSCHRIFT EX 552A
TEVENS VERZOEK EX 591(A) SV

TOEVOEGING EN/OF VERGOEDING

Cliënt kiest woonplaats op kantoor raadsman

Expliciete vermelding kosten raadsman:

EUR 280 zonder behandeling op zitting

EUR 550 met behandeling op zitting

Geen instemming met pro-forma afdoening ingeval wordt afgewezen van verzoek

In dit geval ook kennisname van afwijkende conclusie Openbaar Ministerie

TOEVOEGING EN/OF VERGOEDING

Cliënt machtigt raadsman tot bijschrijving op derdengelden en verrekening met derdengelden

Handtekening cliënt

Gewoonlijk kopie bankpas voor correct rekeningnummer cliënt

Akte indiening klaagschrift

TOEVOEGING EN/OF VERGOEDING

Brief Openbaar Ministerie

Wilt u intrekken?

Nee, cliënt wil voorwerp eerst terugkrijgen!

Brief Openbaar Ministerie

Geen toezegging teruggave

Gewoonlijk wordt voorwerp teruggegeven

Niet ontvankelijkheid klaagschrift

TOEVOEGING EN/OF VERGOEDING

Hoezo?

Artikel 591a Sv

Artikel 591 lid 1 Sv

Kosten gewezen verdachte in belang zaak die door Openbaar Ministerie nutteloos zijn geworden

Artikel 591 lid 5 Sv

Van overeenkomstige toepassing op klaagschriften als bedoeld in 552a en 552b Sv

WIE VAN DE TWEE?

[ECLI:NL:HR:2010:BL2823](#)

Overzichtsarrest

[ECLI:NL:HR:2017:3](#)

Derde

Bij nader inzien geen reden om ander, onder wie ex artikel 94 Sv beslag is gelegd, als derde aan te merken in plaats van beslagene

WIE VAN DE TWEE?

Wie van de twee?

[ECLI:NL:HR:2003:AL8421](#)

Omgeving Drachten-Leek

Zendapparatuur, klager en beslagene

Rechter kan teruggeven aan ander dan klager,
wanneer ander opkomt in procedure

WIE VAN DE TWEE?

Bij twijfel naar beslagene!

Beslissing laat ieders rechten onverlet
Geen beslissing over eigendomsverhoudingen

Bezitter/beslagene wordt vermoed rechthebbende
te zijn (3:119 lid 1 BW)

Ander/slachtoffer kan alleen onder voorwaarden
eigendom opeisen (3:86 lid 3 BW)

WIE VAN DE TWEE?

Diefstal

Drie jaren

[ECLI:NL:RBROT:2017:2703](#)

Terug naar eigenaar, tenzij...

Natuurlijk persoon

Niet in uitoefening beroep of bedrijf

Anders dan om niet

Bedrijfsruimte

Goede trouw?

WIE VAN DE TWEE?

Feitelijke wereld en juridische wereld moeten niet te veel van elkaar verschillen

Regelingen over vermenging en zaaksvorming zijn ook niet zonder meer eerlijk

Bewaren kost geld, voorwerpen gaan er op achteruit en worden uiteindelijk vernietigd

Zelfs verkrijger te kwader trouw wordt na verloop van tijd eigenaar

WIE VAN DE TWEE?

Onschuldpresumptie is meer dan louter processueel beginsel

Onschuldpresumptie zou anders samenvallen met recht op onpartijdig gerecht

En wat mij betreft geldt onschuldpresumptie ook bij beslag voor beslagene

BEKLAG OVER BESLAG

Jeugdstrafrecht?

- - -

Dagvaarding en Tenlastelegging
Schadevergoeding in Strafrecht

BEKLAG OVER BESLAG

Opmerkingen en vragen

Bewijs van deelname per mail

Factuur per mail

www.romelingh.com/sheets/sheets-0186.pdf